

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

18 iunie 2020*

„Trimitere preliminară – Protecția consumatorilor – Comercializarea la distanță a serviciilor financiare – Directiva 2002/65/CE – Articolul 1 – Domeniu de aplicare – Contracte pentru servicii financiare care includ un contract inițial urmat de operațiuni succesive – Aplicarea Directivei 2002/65/CE doar contractului inițial – Articolul 2 litera (a) – Noțiunea de «contract pentru servicii financiare» – Act adițional la un contract de împrumut de modificare a ratei dobânzii stabilite inițial”

În cauza C-639/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Landgericht Kiel (Tribunalul Regional Kiel, Germania), prin decizia din 7 septembrie 2018, primită de Curte la 12 octombrie 2018, în procedura

KH

împotriva

Sparkasse Südholstein,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul J.-C. Bonichot, președinte de cameră, doamna R. Silva de Lapuerta, vicepreședinta Curții, domnii M. Safjan (raportor) și L. Bay Larsen și doamna C. Toader, judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: domnul D. Dittert, șef de unitate,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 4 septembrie 2019,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru KH, de C. Rugen, Rechtsanwalt;
- pentru Sparkasse Südholstein, de F. van Alen, Rechtsanwalt;
- pentru guvernul german, de J. Möller, de M. Hellmann, de E. Lankenau și de T. Henze, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de B.-R. Killmann și de C. Valero, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 12 martie 2020,

* Limba de procedură: germana.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 2 litera (a) din Directiva 2002/65/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 septembrie 2002 privind comercializarea la distanță a serviciilor financiare de consum și de modificare a Directivei 90/619/CEE a Consiliului și a Directivelor 97/7/CE și 98/27/CE (JO 2002, L 271, p. 16, Ediție specială, 06/vol. 4, p. 183).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între KH, pe de o parte, și Sparkasse Südholstein, pe de altă parte, în legătură cu dreptul de retragere al KH privind acte adiționale la contracte de împrumut de modificare a ratelor dobânzii stabilite inițial.

Cadrul legal

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentele (1), (3), (13) și (16)-(18) ale Directivei 2002/65 enunță:

„(1) Pentru realizarea obiectivelor pieței interne, este important să se adopte măsuri pentru a consolida această piață treptat, iar aceste măsuri ar trebui să contribuie la atingerea unui nivel ridicat de protecție a consumatorilor, în conformitate cu articolele 95 și 153 [CE].

[...]

(3) [...] Pentru a proteja libertatea de alegere, care este un drept esențial al consumatorilor, este necesar un nivel ridicat de protecție a consumatorilor, pentru a crește încrederea acestora în vânzarea la distanță.

[...]

(13) Prezenta directivă ar trebui să garanteze un nivel ridicat de protecție a consumatorilor, pentru a asigura libera circulație a serviciilor financiare. Statele membre nu ar trebui să poată adopta alte dispoziții decât cele prevăzute de prezenta directivă în domeniul pe care îl armonizează, în cazul în care nu există indicații contrare specifice în prezenta directivă.

[...]

(16) Un singur contract care implică operațiuni succesive sau operațiuni separate de aceeași natură realizate în timp poate face obiectul unui tratament juridic diferit în diferite state membre, dar este important ca prezenta directivă să se aplice în același mod în toate statele membre. În acest scop, este necesar să se considere că prezenta directivă se aplică primei operațiuni dintr-o serie de operațiuni succesive sau separate de aceeași natură realizate în timp, care pot fi considerate ca formând un întreg, indiferent dacă operațiunea sau seria de operațiuni face obiectul unui singur contract sau al mai multor contracte succesive.

(17) De exemplu, se poate considera «un contract inițial de prestări servicii» deschiderea unui cont bancar, achiziționarea unei cărți de credit, încheierea unui contract de gestionare a portofoliului, iar «operațiuni» pot fi considerate depunerea sau retragerea de fonduri în sau dintr-un cont bancar, plata prin carte de credit, tranzacții efectuate în cadrul unui contract de gestionare a portofoliului. Adăugarea de noi elemente la un contract inițial de prestări servicii, cum ar fi posibilitatea utilizării unui instrument de plată electronică împreună cu un cont bancar existent,

nu constituie o «operațiune», ci un contract adițional la care se aplică prezenta directivă. Subscrierea la noi unități din același fond de plasament colectiv este considerată a fi una dintre «operațiunile succesive de aceeași natură».

(18) Deoarece reglementează o schemă de prestări servicii organizată de furnizorul de servicii financiare, prezenta directivă are ca scop excluderea din domeniul său de aplicare a serviciilor furnizate ocazional, în afara unei structuri comerciale dedicate încheierii de contracte la distanță.”

4 Articolul 1 din această directivă, intitulat „Obiectul și domeniul de aplicare”, prevede:

„(1) Obiectul prezentei directive este apropierea actelor cu putere de lege și actelor administrative ale statelor membre privind comercializarea la distanță a serviciilor financiare de consum.

(2) În cazul contractelor pentru servicii financiare care includ un contract inițial de prestări servicii urmat de operațiuni succesive sau de o serie de operațiuni separate de aceeași natură realizate în timp, dispozițiile din prezenta directivă se aplică numai contractului inițial.

În cazul în care nu există un contract inițial de prestări servicii, dar se realizează în timp operațiuni succesive sau operațiuni separate de aceeași natură între aceleași părți contractuale, articolele 3 și 4 se aplică numai în cazul în care se realizează prima operațiune. Cu toate acestea, în cazul în care nu se realizează o operațiune de aceeași natură mai mult de un an, următoarea operațiune se consideră a fi prima dintr-o nouă serie de operațiuni, iar articolele 3 și 4 se aplică în consecință.”

5 Articolul 2 din directiva menționată, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentei directive:

(a) «contract la distanță» înseamnă orice contract de prestare a serviciilor financiare, încheiat între un furnizor și un consumator, în cadrul unei scheme organizate de vânzări sau prestări servicii la distanță administrate de furnizor care, în sensul contractului în cauză, utilizează exclusiv unul sau mai multe mijloace de comunicare la distanță până la momentul și, inclusiv, în momentul în care se încheie contractul;

(b) «serviciu financiar» înseamnă orice serviciu privind banca, creditarea, asigurarea, pensiile personale, investițiile sau plățile;

(c) «furnizor» înseamnă orice persoană fizică sau juridică, publică sau privată, care, conform capacității sale comerciale sau profesionale, este furnizorul contractual al serviciilor care fac obiectul contractelor la distanță;

(d) «consumator» înseamnă orice persoană fizică care, în contractele la distanță reglementate de prezenta directivă, acționează în scopuri situate în afara comerțului, afacerii sau profesiei sale;

[...]”

6 Articolul 3 din aceeași directivă, intitulat „Informarea consumatorului înainte de încheierea contractului la distanță”, are următorul cuprins:

„(1) Înainte ca un consumator să fie obligat de un contract sau de o ofertă la distanță, acesta trebuie să primească următoarele informații privind:

[...]

(3) contractul la distanță

- (a) existența sau absența unui drept de retragere în conformitate cu articolul 6 și, în cazul în care dreptul de retragere există, durata și condițiile de exercitare a acestuia, inclusiv informații privind suma pe care consumatorul trebuie să o plătească în temeiul articolului 7 alineatul (1), precum și consecințele neexercitării dreptului în cauză;

[...]

(2) Informațiile menționate la alineatul (1), al căror scop comercial trebuie clarificat, se furnizează în mod clar și comprehensibil, adecvat mijloacelor de comunicare la distanță utilizate, având în vedere principiile bunei-credințe în tranzacțiile comerciale și principiile care reglementează protecția celor care nu sunt capabili să își dea acordul, conform legislației statelor membre, cum ar fi minorii.

[...]”

7 Articolul 6 din Directiva 2002/65, intitulat „Dreptul de retragere”, prevede:

„(1) Statele membre asigură că orice consumator are la dispoziție o perioadă de 14 zile calendaristice pentru a se retrage din contract, fără penalități și fără prezentarea vreunui motiv. [...]

Perioada de retragere începe:

- fie din ziua încheierii contractului la distanță, cu excepția contractelor privind asigurările de viață, în cazul în care limita de timp începe de la momentul în care consumatorul este informat că s-a încheiat contractul la distanță, fie
- din ziua în care consumatorul primește termenii și condițiile contractului și informațiile în conformitate cu articolul 5 alineatul (1) sau (2), în cazul în care aceasta survine mai târziu decât data menționată la prima liniuță.

[...]

(3) Statele membre pot prevedea ca dreptul de retragere să nu se aplice:

- (a) oricărui credit destinat în principal achiziționării sau reținerii de drepturi de proprietate asupra terenurilor sau asupra unei clădiri proiectate, renovării sau îmbunătățirii unei clădiri ori
- (b) oricărui credit garantat printr-o ipotecă asupra unei proprietăți imobiliare sau printr-un drept asupra unei proprietăți imobiliare [...]

[...]”

Dreptul german

8 Articolul 312b alineatul (1) din Bürgerliches Gesetzbuch (Codul civil), în versiunea în vigoare la data faptelor în discuție în litigiul principal (denumit în continuare „BGB”), are următorul cuprins:

„Contractele la distanță sunt contracte pentru furnizarea de bunuri sau prestarea de servicii, inclusiv de servicii financiare, încheiate între un comerciant și un consumator prin utilizarea exclusivă a mijloacelor de comunicare la distanță, cu excepția cazului în care încheierea contractului nu are loc în cadrul unei scheme organizate de vânzări sau de prestări servicii la distanță. Serviciile financiare, în sensul primei teze, înseamnă orice servicii bancare sau servicii legate de acordarea unui credit, de asigurare, de asigurarea pentru limită de vârstă individuală, de plasamente financiare sau de plăți.”

9 Articolul 312d din BGB recunoaște consumatorului care a încheiat un contract la distanță un drept de retragere și precizează în esență că termenul de retragere nu începe să curgă înainte de îndeplinirea obligațiilor de informare în acest sens și, în cazul prestării de servicii, nu înainte de data încheierii contractului.

10 Potrivit articolului 495 alineatul (1) din BGB:

„În cazul unui contract de împrumut încheiat de un consumator, împrumutatul dispune de un drept de retragere [...]”

11 Conținutul articolelor 312b și 312d din BGB a fost modificat prin Gesetz zur Umsetzung der Verbraucherrechterichtlinie und zur Änderung des Gesetzes zur Regelung der Wohnungsvermittlung (Legea de transpunere a Directivei privind consumatorii și de modificare a Legii privind agențiile imobiliare) din 20 septembrie 2013 (BGBl. 2013 I, p. 3642). Articolul 229 alineatul (32) din Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Legea de punere în aplicare a Codului civil) prevede însă că modificările astfel aduse BGB nu sunt relevante pentru acordurile încheiate înainte de 13 iunie 2014. Pe de altă parte, din articolul 229 alineatul (32) menționat reiese că dreptul de retragere al unui consumator nu se stinge în cazul contractelor de servicii financiare atât timp cât consumatorul nu a fost informat, în ceea ce privește un contract la distanță încheiat înainte de 13 iunie 2014, despre dreptul său de retragere sau nu a fost informat în conformitate cu cerințele legale în vigoare la data încheierii contractului.

12 Articolul 495 din BGB, în versiunea aplicabilă între 1 august 2002 și 12 iunie 2014, prevede la alineatul (1):

„În cazul unui contract de împrumut încheiat de un consumator, împrumutatul dispune de un drept de retragere în conformitate cu articolul 355.”

13 În versiunea aplicabilă la data faptelor din litigiul principal, articolul 355 din BGB prevedea la alineatul (3):

„Dreptul de retragere se stinge cel târziu la șase luni după încheierea contractului. În cazul vânzării unui bun, termenul nu începe să curgă înainte de ziua primirii de către destinatar. Prin derogare de la prima teză, dreptul de retragere nu se stinge în cazul în care consumatorul nu a fost informat în mod corespunzător cu privire la dreptul său de retragere; în cazul unor contracte la distanță pentru servicii financiare, dreptul de retragere nu se stinge nici în cazul în care profesionistul nu și-a îndeplinit în mod corespunzător obligațiile de informare care îi incumbă în temeiul articolului 312c alineatul (2) punctul 1.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

14 La 1 iulie 1994, la 17 iulie 1994 și la 4 noiembrie 1999, instituția bancară a cărei succesoare în drepturi este Sparkasse Südholstein a încheiat trei contracte de împrumut cu KH. Primul contract, în valoare de 114 000 de mărci germane (DEM) (aproximativ 57 000 de euro) și cu rata dobânzii de 6,95 %, privea finanțarea unui bun imobil și era garantat printr-o garanție reală imobiliară. Al doilea contract, în valoare de 112 000 DEM (aproximativ 56 000 de euro) și cu rata dobânzii de 5,7 %, privea de asemenea finanțarea unui bun imobil și era garantat printr-o garanție reală imobiliară. În ceea ce privește al treilea contract, în valoare de 30 000 DEM (aproximativ 15 000 de euro) și cu rata dobânzii de 6,6 %, acesta privea finanțarea unor bunuri de consum.

- 15 Clauzele contractuale care figurau în aceste contracte prevedeau că fiecare parte avea dreptul să solicite, după un anumit termen, adaptarea ratei dobânzii convenite inițial și că, în caz contrar, instituția împrumutătoare va putea stabili o rată a dobânzii variabilă, comparabilă cu cea aplicată împrumuturilor de acest tip.
- 16 În conformitate cu aceste clauze, părțile au încheiat, în cursul anilor 2008-2010, prin utilizarea exclusivă a mijloacelor de comunicare la distanță, acte adiționale la cele trei contracte privind stabilirea unor noi rate anuale ale dobânzii. Cu ocazia încheierii acestor acte adiționale, Sparkasse Südholstein nu a informat KH că beneficia de un drept de retragere.
- 17 Prin declarația din 2 septembrie 2015, primită de Sparkasse Südholstein la 8 septembrie 2015, KH a informat-o pe aceasta că intenționa să se retragă din actele adiționale. După ce a subliniat că fiecare dintre acestea din urmă constituia un contract la distanță, ea a arătat că, întrucât nu a fost informată cu privire la dreptul său de retragere, avea încă posibilitatea de a se retrage, în temeiul articolului 495 alineatul (1) din BGB sau, cu titlu subsidiar, al articolului 312d alineatul (1) din BGB.
- 18 KH a introdus o acțiune la Landgericht Kiel (Tribunalul Regional din Kiel, Germania) pentru a se constata că retragerea din actele adiționale la al doilea și la al treilea contract avusese ca efect dispariția oricărui acord între părți cu privire la ratele dobânzii convenite prin aceste acte adiționale și pentru a obliga Sparkasse Südholstein la rambursarea dobânzilor și a principalului, plătite de la încheierea actelor adiționale, precum și a cheltuielilor de administrare a contului achitate, și la plata unei despăgubiri.
- 19 Sparkasse Südholstein a solicitat respingerea acțiunii, contestând existența unui drept al KH de a se retrage din actele adiționale. Astfel, potrivit instituției bancare, pe lângă faptul că contractele inițiale nu fuseseră încheiate prin utilizarea unor mijloace de comunicare la distanță, actele adiționale, care nu priveau alte servicii financiare, nu puteau face obiectul unei retrageri separate. În subsidiar, în cazul în care retragerile efectuate de KH ar fi valabile, singura consecință a acestora ar fi anularea actelor adiționale, și nu a contractelor inițiale, iar acestea ar rămâne însoțite de dobânzi la o rată variabilă în conformitate cu dispozițiile contractuale.
- 20 Instanța de trimitere arată că soluționarea litigiului principal depinde de aspectul dacă actele adiționale trebuie considerate, în primul rând, ca fiind încheiate în cadrul unui sistem de prestări de servicii la distanță organizat de furnizor, în sensul articolului 2 litera (a) din Directiva 2002/65, și, în al doilea rând, ca intrând în sfera noțiunii de „contract de prestare a serviciilor financiare”, vizată de aceeași dispoziție. În special, instanța de trimitere subliniază că răspunsul la această a doua întrebare ar fi necesar pentru a putea, dacă este cazul, să aplice în litigiul principal articolul 312b alineatul (1), precum și articolul 312d alineatele (1) și (2) din BGB și adaugă că, în conformitate cu voința legiuitorului german, noțiunea de „contracte pentru prestarea de servicii, inclusiv de servicii financiare”, prevăzută la articolul 312b alineatul (1) prima teză din BGB, ar trebui interpretată în conformitate cu Directiva 2002/65.
- 21 În aceste împrejurări, Landgericht Kiel (Tribunalul Regional din Kiel) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) În conformitate cu articolul 2 litera (a) din Directiva [2002/65], un contract este «încheiat [...] în cadrul unei scheme organizate de vânzări sau de prestări servicii la distanță», prin care un contract de împrumut existent este modificat exclusiv din punctul de vedere al cuantumului dobânzii convenite (act adițional cu privire la rata dobânzii), în cazul în care o sucursală bancară încheie contracte de împrumut în vederea finanțării unei proprietăți imobiliare cu garanții ipotecare doar în localurile sale, însă în decursul relațiilor comerciale încheie contracte de modificare a contractelor de credit deja convenite, dintre care o parte sunt încheiate și prin utilizarea exclusivă a mijloacelor de comunicare la distanță?

- 2) Există un «contract de prestare a [unor] servicii [...] financiare», în sensul articolului 2 litera (a) din Directiva 2002/65, în cazul în care un contract de împrumut existent este modificat numai în ceea ce privește dobânda convenită (act adițional cu privire la rata dobânzii), fără să se extindă durata creditului sau să se modifice cuantumul acestuia?»

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la a doua întrebare

- 22 Prin intermediul celei de a doua întrebări, care trebuie analizată în primul rând, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 2 litera (a) din Directiva 2002/65 trebuie interpretat în sensul că un act adițional la un contract de împrumut intră în sfera noțiunii de „contract de prestare a serviciilor financiare”, în sensul acestei dispoziții, atunci când actul adițional se limitează să modifice rata dobânzii convenite inițial, fără să prelungească durata împrumutului menționat și fără să modifice cuantumul acestuia, iar clauzele inițiale ale contractului de împrumut prevedeau încheierea unui astfel de act adițional sau, în caz contrar, aplicarea unei rate a dobânzii variabile.
- 23 Cu titlu introductiv, trebuie să se arate, astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctul 45 din concluziile sale, că Directiva 2002/65 efectuează, în principiu, o armonizare completă a aspectelor pe care le reglementează, iar dispozițiile sale trebuie să primească, așadar, o interpretare comună tuturor statele membre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 septembrie 2019, Romano, C-143/18, EU:C:2019:701, punctele 34 și 55).
- 24 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, atât din cerințele aplicării uniforme a dreptului Uniunii, cât și din cele ale principiului egalității rezultă că termenii unei dispoziții de drept al Uniunii care nu face nicio trimitere expresă la dreptul statelor membre pentru a stabili sensul și domeniul de aplicare ale acesteia trebuie în mod normal să primească în întreaga Uniune Europeană o interpretare autonomă și uniformă, care trebuie stabilită ținând seama nu doar de termenii acesteia, ci și de contextul prevederii și de obiectivul urmărit de reglementarea în cauză (Hotărârea din 23 mai 2019, WB, C-658/17, EU:C:2019:444, punctul 50 și jurisprudența citată).
- 25 În ceea ce privește modul de redactare a noțiunii de „contract de prestare a serviciilor financiare”, care figurează la articolul 2 litera (a) din Directiva 2002/65, trebuie să se observe că referirea făcută la „serviciile financiare” constituie elementul distinctiv al acestei noțiuni, din moment ce este vorba despre identificarea unei categorii specifice de contracte.
- 26 Articolul 2 litera (b) din această directivă definește noțiunea de „serviciu financiar” ca fiind orice serviciu privind banca, creditarea, asigurarea, pensiile personale, investițiile sau plățile.
- 27 În ceea ce privește, mai precis, un contract de credit, Curtea a avut deja ocazia să precizeze că obligația caracteristică a acestuia este însăși acordarea sumei împrumutate, în timp ce obligația împrumutatului de a restitui această sumă este doar consecința executării prestației de către împrumutător (Hotărârea din 15 iunie 2017, Kareda, C-249/16, EU:C:2017:472, punctul 41).
- 28 În ceea ce privește, în continuare, contextul în care se înscrie articolul 2 litera (a) din Directiva 2002/65, trebuie să se observe, astfel cum au arătat în mod întemeiat atât instanța de trimitere, cât și doamna avocată generală la punctul 41 din concluziile sale, că, în cazul contractelor pentru servicii financiare care includ un „contract inițial de prestări servicii” urmat de alte operațiuni, dispozițiile acestei directive se aplică, în conformitate cu articolul 1 alineatul (2) primul paragraf din aceasta, numai contractului inițial de prestări servicii. A doua teză a considerentului (17) al directivei menționate precizează în această privință că faptul de a adăuga noi elemente contractului inițial nu constituie o „operațiune”, ci un contract adițional cărui i se aplică aceeași directivă.

- 29 Or, având în vedere exemplele de operațiuni furnizate în același considerent (17), trebuie să se considere că stabilirea, prin act adițional, a unei noi rate a dobânzii, în executarea unei clauze de renegociere deja prevăzute de contractul inițial, care impune, în lipsa unui acord, o clauză supletivă care instituie o rată variabilă a dobânzii, nu constituie nici o operațiune în sensul articolului 1 alineatul (2) primul paragraf din Directiva 2002/65, nici adăugarea unor elemente la contractul inițial.
- 30 Astfel, din interpretarea atât literală, cât și sistematică a articolului 2 litera (a) din Directiva 2002/65 rezultă că un „contract de prestare a serviciilor financiare” trebuie considerat un contract care prevede prestarea unor astfel de servicii. Or, această condiție nu este îndeplinită în cazul în care, precum în cauza principală, actul adițional în discuție are ca obiect numai adaptarea ratei dobânzii datorate în schimbul unui serviciu deja convenit.
- 31 Această interpretare este confirmată de analiza altor dispoziții ale Directivei 2002/65, din care rezultă că aceasta acoperă, în principiu, acordurile care privesc obligația caracteristică ce trebuie furnizată de prestator. Astfel, articolul 3 din directiva menționată prevede că consumatorul trebuie în special să fie informat pe deplin cu privire la identitatea furnizorului sau asupra principalelor caracteristici ale serviciului financiar, inclusiv cu privire la existența sau la absența unui drept de retragere. Or, în cazul unui act adițional referitor doar la rata dobânzii, o nouă informare a consumatorului cu privire la aceste aspecte ar fi lipsită de interes.
- 32 În sfârșit, în ceea ce privește finalitatea Directivei 2002/65, trebuie să se constate că, în conformitate cu considerentele (3) și (13) ale directivei menționate, aceasta are drept obiectiv să asigure un nivel ridicat de protecție a consumatorilor pentru a crește încrederea în vânzarea la distanță și pentru a asigura libera circulație a serviciilor financiare.
- 33 Or, un astfel de obiectiv nu impune în mod necesar ca, în cazurile în care, în conformitate cu o clauză inițială a unui contract de împrumut, un act adițional la acesta stabilește o nouă rată a dobânzii, acest act adițional să trebuiască să fie calificat drept un nou contract de prestare a serviciilor financiare.
- 34 Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 2 litera (a) din Directiva 2002/65 trebuie interpretat în sensul că un act adițional la un contract de împrumut nu intră în sfera noțiunii de „contract de prestare a serviciilor financiare”, în sensul acestei dispoziții, atunci când actul adițional se limitează să modifice rata dobânzii convenite inițial, fără să prelungească durata împrumutului și fără să modifice quantumul acestuia, iar clauzele inițiale ale contractului de împrumut prevedeau încheierea unui astfel de act adițional sau, în caz contrar, aplicarea unei rate a dobânzii variabile.

Cu privire la prima întrebare

- 35 Având în vedere răspunsul dat la a doua întrebare, nu este necesar să se răspundă la prima întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 36 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Articolul 2 litera (a) din Directiva 2002/65/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 septembrie 2002 privind comercializarea la distanță a serviciilor financiare de consum și de modificare a Directivei 90/619/CEE a Consiliului și a Directivelor 97/7/CE și 98/27/CE trebuie interpretat în sensul că un act adițional la un contract de împrumut nu intră în sfera noțiunii de „contract de prestare a serviciilor financiare”, în sensul acestei dispoziții, atunci când actul adițional se limitează să modifice rata dobânzii convenite inițial, fără să prelungească durata contractului de împrumut și fără să modifice cuantumul acestuia, iar clauzele inițiale ale împrumutului prevedeau încheierea unui astfel de act adițional sau, în caz contrar, aplicarea unei rate a dobânzii variabile.

Semnături